

Бырааһынньыгынан, күндү ийэлэр!

ЧУРАПЧЫ
ОРОНУОНУ В
КАБЫАТА

№ 123 (7508) ♦ 1993 сыл, Алтынньы 16 күнэ. Суббота ♦ Сыавата 25 солкуобай

Бары оскуолаларга, оёо тириэтэлэригэр «Ийэ, ыдыахтэ», үдэ коллективтарыгар ийэлэри чыэстээһин бичээтлэрэ ыытыллылар. Кулутура төрүтэлэлэригэр ийэлэр тустарынан кинигэлэр быыстапалара, искусство уонна литература дьэстэлэрэ ийэлэри кытары көрсүһүүлэр төрүтэллэр. Ойуулуур дьубуһууру искусство муоһыгар «Дьахтар образ» диэн быыстапка ыытыллыа.

Бу күнүгэр оёо дьыбарыаһа кинигэ программанын үдэллэр. Дьыбар пламэдыгар бырааһыныыны көрөтэ, атыттан эргитэ, ийэлэр киннадемай дөрмөбүннэр бэра сыдыымылар, «Кинигэ» кинигэтигэр бэстэ, кинигини көрүүдэр, А. Кулаковскай атыттан Кинигэ «Ийэ бырааһыныыны» Бичээт кинигигэр эиттэр-чэбдигирдэр атыттан атытталыыны сыныа төрүтэллэр.

ОЛОХ ИЙЭБЭ ТАПТАЛТАН

ТӨРҮҮР ДЬИЭБЭ

Оройуонаады киин ба-
лыһа төрөтөр дыһын
малдьа да тугу эрэ кэс
питтин иһийэн көрсөр зан
хоһутаар баар табличка-
ны кирибит эрэ барыта
долгуһа көрөр. Оһо бу
гун ким төрөөбүтэ, оһо
уола дуу, кыһа дуу, тө-
һө мыйааһынаа сурул-
лар. Бүтүн да кураанах
буолбатах: алтыһым 5—
10 күнэригэр 8 оһо тө-
рөөбүт. Лоп курдук түөрт
уол, оһо кыыс. Бйаа-
һыннара да быраһын-
ныһыктыы настроениена

дьюорэ—кыра мыйааһын
наахтара 3 кг 200 г, ула-
ханнара—4 кг 200 г.

Аттынаады хоско санта
төрөөбүт иһалар, кытта
нуу-хас кэсэтибит. Кы-
лаабынай иһастарын толор-
бут —этэниэ оһоломму-
т дьон быйыһытынан уөрөл-
лөр көтөллөр.

Иһэ күнүһүн сибээс
тээн кэлбиһин этэн, туту-
«бэйэ» киниэ буола түһэ-
бин. «Иһэ куна бэллэтэ
иниэ бу ыарахан олоххо
ордук наада. Хас биридди
иһэ кыһамыһы көстүү-

тээ, — дэглэлэр нийдэр. Ийнгилэртэн түөртэрэ — Альбина Арсепина, Мария Романова, Аграфена Борисова, Августа Захарова — бастани оёолонуулар. Онон да бэйһынаах, үөрүүлэрэ, дьоллонуулар туора да кийһэхэ бариллар. Кэргэттэрэ кэлэн аһардэлээн барыттар.

Ийэ буюуу үөрүүтэ жээһинэйинэн солбуууе турдаа. Онон эдэр мал ниники олого-дываага, оёолорун хайдах айгэ тулалыага долгутар бу нийлэрэ

—Холбослуулут төрдүс
сылыгар барда.—дээр
Чыалпараттан сылдыар

Нургуйзана Дячковская — Ол тухары уолсай дына-
ца олоробут. Тымным бо-
до. Байзбит дыа туттар
кыахыт суох, хамнас кы-
ра. Илар пособиыт
эмэс оннук. Тываа эр-
дэонго ула да суох. Ула
носторо буоллар, биниги
арабыт икки да үлэсэ
сыйдыар бараллах. Онон
элар ылгаа כמו מאצא.

Кини элтинин атыттар ситараллар. Эдер ыял Билигин матараас, суорвал да булара ыараабытын дыа туттарга, сүөһү булунарга санамматтарын дабыны ахталлар. Кыратыттан ыллааха, бу олох диирэттэн тахсарга анаа

оёо танаһа атымыг суох.
Урунгу курдук босхо та-
настаан-салтаан тэрийэр
уурайбыт. Ону сана иһе-
лэ буоларга бэлэмнэр
сахх дьон айырыһаан эр-
дэттэн хааччыматтар.

Манга кэлсэнтэ илэ-
лэрин бары да эдэрдэр.
«Усуудубуйа көрүллэ-
рүмэ оҕолуулар буолар
ессо да оҕолуу эбит»,
— дэһэллэр. Кылаабынай
дүгү кэргэн материальнай
өртүгүн кыһахтаах бу-
дуон наада. Отгон үлэтэ
суох буолуу, өрдүк эдэр
дьонго тирнир, Холобур,
Мындабайаҕа одохтоох
никис өлөтүн оҕолормут
Саргылаана Яковлева кө-

ганз үрдүк үерэхтээх эке-
леустронель нүү бүтэр
үлэтэ суох сымдаар. То-
роппуттарын дыстаттар
олоролдоор. Материянай
өртүнэн кыамматтар. Бу
сүн баар кырдым—иш-
тин! Ол кэһэ хантан са-
ханы элбэтэргэ туруудай-
быт.

Ити хэнсэтгэххэ, проблеманы туруорар буол-
лахха. «...Ити гайхан
айаһа байта өлүүдү-
руттан - чаастырыттан
куотар суох», — дэнэлэр.
Үһүс оҥотун оҕоломтут
Екатерина Терентьевна
Гаврильева санаата эмэ-
итинник. Эрдэ уолаах
итик өлөөхтөр эбит.

Сэмэн ТУМАТ

Күн санаалах
дъоммутугар

Сир Ийэ алгымстаах санаата,
Сир Ийэ толкоруох соргута
Тускуллаан интэриллэбит буолан,
Толору бэриллэбит буолан,
Эндирдэххэ олохпут буюунарын
Этэнгэ туораан баччада тинийдиг,
Ийэ киһи барахсан!
Ийэ киһи барахсан!

Агавнаах-ногуйонизэх үйлээр
Алтыспыт кирбиш кэмээрингэр-
Сүүрбэ бигрисе үйэтингэр
Кийн аймах үктэшинитингэр
Эн эрэ сүмдээх куолааныг
Эрчинизэхтнх дуораһыидын,
Эн эрэ алгыстаах талларгын
Элшын сүрэхитнх ылыныахтын,
Ийэ кийн барахсан!
Ийэ кийн барахсан!
Ийэ кийн барахсан!

Ити төлкөнү гүстүүр,
Ити или, эйзин көмүскүүр
Күн санаа эйнэх баары тан,
Кырдыга, астынабын, үөрөбүн.
Энги кыттыбыт олоххут,
Энги тэрийсибат онкулгут
Соргулаах буоларытар арэнэбин—
Саха дьолугар үөскэбиз,
Саха соргутун сөөктуһар
Күн күбэй ийэ киһинэр!

Хоту көһөрүү кыттыллаахтара элбэх оёо, сизэ күндү ийэлэ-
ра, эбэлэре Герой-ийэ (ууга) Анастасия Васильевна Поталова
уонна Евдокия Филипповна Смирникова.

ГЕРОЙ-ИЙЭЛЭР КҮННЭРЭ

Оройуон дьон-сэргэ-
тэ Президент Бинаагы
нан олохтонон респуб-
ликабыт үрдүнэн аны
хас сыл ахсын бэлнэ-
тэнэр Нйэ күнүн үөрө-
көтө көрсөллөр. Бу бы-
рааһынньык ийэлэргэ,
бизинэхэ барыбытыгар
ханна даҕаны олоххо-
дутаахха улахан сэр-
гэхсиниинин, үлэрэ-хам-
наста өрө көтөүрүлүү-
нү өскөттэ.

Чуралчдад эзлэнгээнийг
хүснэгт Ийэ хүнүүн бө-
лөгөөнийгээ анхныг

Герой-ийлэлэр күншэрэ тэрээһиннээхтүн ытылыһылар, онно ытык танар, мааныланар-айхалланар, үрдүктүк туулар албах күндү дьоммут түмүстүлэр.

Ити күншөргә эмп
тарилталар. Герой нис-
лардин көрүстүлэр,
кишилери көрдүлэр-
ийитилэр, эиттүлэр.
Иттилик көрүһүүлэр
оройуон дьайалтатын
пенсиянан хааччылы-
га, социальнай көмү-
сүлгө, дьактаа, дьэ

каргэн "комүскалнгар уонна демографический политикада" отделарын, социальный өйбүд фондатын үлэһиттэрин кытта, спортивной орто интернат - оскуола да, дөтсадтарга, «Далбар Хотун» дьахталлар кулууттарыгар эмнэ буолулар. Герой-ийэлэр оройуоннаады музейга сырыттылар.

Бөгдөхөө ийгэлэртэ
атыг эргэвэн тэрдүүнээ.
Киинлэртэ парикмахер-
ский үлэлээтэ.

Күнүс Герой-ий-
лэргэ аналлаах быраа-
һынныытатды «Күөх
уот» тэрилтинэ. Оон-
оройуон дыһалтатын
баһылыта Н. С. Сивцев
пиинилэри Ийэ күнүн
истиҕинт эгэрдээтэ.
Мэһэ атын да эһиэт-
тээх үлэһиттэр, иһи-
лиэстэр дыһалталарын
баһылытара сырыт-
тылар, уус-уран само-
деятельность конфера-
көрдөрүлүннэ.

Частаһын, бачуот-
таһын иһин Герой-ий-
лэр махталлара ула-
хан

«СО» корр.

Күн-кубай ийэбитин, күндүткөн-күндү эбабитин,
хоту Оймөөнөң сириттэн адыразан ийиңг кыме ма
лаң кырдыарас эбес буолбут көмүс кирибиитин! ВЕ-
НОКУРОВА—ТОСКИНА Мария Николаевнаны
Ипа күчүмүн, ис сүрэхпитигиз дөлгүдүй туран.
Этинтик эбардаһиңибт. Баарабыт түмүү да мисирбет
туйгуң доруубуйаны. Эсеп да үбүн сылларга быһа-
ха куус-момо, сүбэ-ама буоза, үөрэткөтө сырыт.

Овоһоруг: Варя, Тина, Гая, Агаша, Наташа,
Тоня, Марьяна уонна күтүөттөрүң, кийиңгитэрүң,
свинээрүң, хос свинээрүң.

Дьиэни-уоту
обо кизэргэтэр...

Сүүрбэчээ сэллээгүйта
Платоновтар дээр үе оро-
лоох малы нутга Дирин-
гэ бишр кэмгэ тинсгэн
олбруутгаахпыт. Очоло-
ртон Людмила эргэн эйг-
энтгэр үлэлннр, бэрт сө-
мө, үгүү майгыннаах,
снадэрэй норуугаах эдэр
дхаттардын бөһүлэжээ
сага жалдт дон биһа-
лын сүдургу тыл бырах-
сан нэгсээн заһарыт.

Дөмх-хонун барара түргэн. Бүгүн Чурагчн сэлэннэытнгер олохсуйбут нн Платоновтарга — уон оролоох, эбэ-эбэ буолбут ыалга үлэм бэрээдэгийнн сыйдан ылдыыттаан табыстым.

Тыяны салгыны нил-
дэрбэт химический суура-
даһыынан ыстарыллыбыт
араас өнгөөх уһун су-
бурда улахан дыа терра-
сатыгар кирибитим хаһаа-
ҕын Герасим Степанович,
күһүңкү киһи быһыыты-
нан, эт эттээн билдиргэ-
тэр.

Дызга хаһайка тыс
имитэ-имитэ телевизор кө-
рө олорор эбит. Кинилэрин
пальчыч саһаргаһан бара-
бын, оҕолорун сураһабын.
Улахан кыыстар Дуна
Уус-Тааттада тиниэн ки-
йит буолан, оҕолонон, Та-
рабукиннар диэн мал ийэ-
та, Ааһан таһаарбыллы-
нан, Герасим Степанови-
ч кыһаһынны биир кэмгэ
студенцыы сымдыбыттар
эбит. Дуна Дьоккуускайга
товаровед үөрөбөр, оттон
аҕата Новосибирскайга
эмиз ити идэҕэ. Ыллан
турар, ити кэмгэ хаһа-
йыстыба, дьиз-уот, оҕо-
уруу түбүгэ, барымдарын-
кэдилэрин ороскуота Лю-
дмила Дмитриевна үрдү-
кү аһара.

—Забийт. Настасья
Ивановна оёолорбутун көр-
сөд абырабыта. Мин үлэ-
бэ сылгыарым, ол быһы-
гар байлам кэтэхтэн эмнэ
үөрөнүм. —дээр кини.—
Сылыс-ылдата оёолорбут
байы-байаларын көрсөд,
абдарыгыр илин-атах буо-
луу дүө күнн-тайын үү-
түн быһааран, чэ, билл-

тын атахтарыгар турду-
дар...

Владим аршинтан эз-
лэн баран дьиа-уот, комму-
нальнай хаһаайыстыба
колбоһугар бодуотунуук-
туур. Нэстэ тыа хаһаа-
йыстыбатын техникумтар
IV курса үөрэнэр, эконо-
мист - бухгалтер идэтин
ытыа.

Көпестинбитин телефон
тызга быпар. Куораттан
Настя эрийэр. Ас-тагас
бонпуруоһа, аныгы үйэ
буоһа, ол кыһаҕаҕа
түргөн үлүгүрдик тиксе-
риллэхтээдэ быһаарыл-
лар.

—Любабыт быый 18-на, медицинский колледжи I курсун студенттат. Ошон икки оёбугу Дюкуускайга бааллар. Күбүн баралларыгар танас-сап айдаана буолта. Аны преевтар, аһымыларыгар эмиз үп наада... Хата, абабыт уонпуксатын харчыта кэлэн...—салгым көлсүр нээ

Саша дүнэн сэтгис кы-
лааска үөрэнэр киһи хо-
тонтон кириэ.

— Быдырмынгыт тап
сүөһүлэнэн абыранныбыт.
Барыта үс төбөлөөхчүт.
Кырабыт—искитин туола
илик Айыынабыт үүтэ-
суората суох олох табыл-
лыбат. — диір Людмила.

— Сирбитин 13 гектары
Аригтаахтан биэрбиттэ-
рэ да, нурааннаан, быыл
бир салла оту ылыаты-
быт, — кэсэтингэ хайа-
йын кыттар. —
Иинэ гылан Уус-Тяатта-
ла баран, оттоон, сирбиттэ

— Онно минн эзнэ барса салдвыбытым. Икни сибининьалээхпит теребүүттэрэ, холбоон уон бияр ободоохтор, — динэ. Сама сонунун үлэстэрэ.

— Огурсубут үчүгөйдик:
үүнүз, 20 баатканы туу-
баатым, — дийр ийралара.
— Уонна күнгө уоннуу
устууканы быһан сизбин-
пит, — дийр Сана.

— Обуруоллут дьонус.
Икки куул хоргусоппуу
Ыллыбыт Помидору. 20
(Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

Эхэрдэлиибит!

Күн-жүбэй ийбэитин, күндүттэн-күндү эбэбитин
Сыланг олохтоовун НОВГОРОВОДА Мария Саввич-
наны Ийэ күнүвэн итэнтис, истигтис эсэрдэлэнибит.
Бадарабый кытаанахтан-кытаанах доруобуйканы, улуу
дэриэлхэ олоху. Эсөө да күүс-көмө, сүбэ-ана буола,
үлэ-көтө сырыт

Оболорууг: Дьоксуускайтан Сленцовтар, Миникэйтэн Кузьменковтар, Чурапчыттан Карл, Нонгородовтар, Аржанковтар, Сылантан Платоновтар.

